

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 331.556:339.9

DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/D2026-18-21>**Мацука В.М.**кандидат економічних наук, доцент,
Маріупольський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0953-8769>**Верительник С.М.**доктор філософії з публічного управління та адміністрування, доцент,
Маріупольський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6960-3737>

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ НА ЕТАПІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: МІГРАЦІЙНІ ПРОЯВИ

Метою дослідження є аналіз розвитку міжнародного ринку праці в умовах глобалізації та впливу міграційних процесів на трансформацію трудових ресурсів у різних регіонах світу. Методика дослідження передбачає комплексний аналіз статистичних даних міжнародних організацій, огляд наукових публікацій і звітів ILO, OECD, IOM та World Bank, порівняльний аналіз тенденцій і структур трудових потоків, а також систематизацію ключових факторів глобальної мобільності працівників. Результати показують, що глобалізація посилює мобільність трудових ресурсів, сприяє інтеграції висококваліфікованих кадрів, формує дисбаланси між країнами-донорами та країнами-реципієнтами і створює нові виклики для політики зайнятості. Практична значущість дослідження полягає у формуванні рекомендацій щодо вдосконалення міжнародної міграційної політики, регулювання трудових потоків та управління людським капіталом у глобальному масштабі.

Ключові слова: глобалізація, міграція, міжнародна міграція, інтелектуальна міграція, ринок праці, міжнародний ринок праці, глобальний ринок праці, трудові ресурси, людські ресурси, трансформація.

Matsuka Viktoriia, Vertyelnik Svitlana

Mariupol State University

DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL LABOR MARKET IN THE ERA OF GLOBALIZATION: MIGRATION MANIFESTATIONS

The purpose of this study is to analyze the development of the international labor market in the context of globalization and to assess the impact of migration processes on the transformation of labor resources across various regions of the world. The research methodology combines a comprehensive analysis of statistical data from international organizations, including the International Labour Organization (ILO), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), International Organization for Migration (IOM), and World Bank, with a review of scientific publications, migration reports, and a comparative analysis of trends and structures of labor flows over the last two decades. The study also systematically examines the key factors affecting the mobility of workers in the global labor market, including economic, technological, demographic, and policy-related determinants. The results demonstrate that globalization significantly increases the mobility of labor resources, facilitates the integration of highly skilled professionals, and creates both opportunities and challenges for labor market development worldwide. It is shown that international migration leads to structural imbalances between labor-exporting (donor) and labor-importing (recipient) countries, contributes to the "brain drain" phenomenon, reshapes the global human capital landscape, and influences wage structures and employment patterns. Furthermore, the study highlights the growing importance of digitalization, transnational corporations, and new forms of remote work as drivers of global labor mobility. The practical significance of the research lies in providing evidence-based recommendations for improving international migration policies, managing labor flows efficiently, and strengthening human capital development strategies at the global level. The findings can inform policymakers, international organizations, employers, and academic researchers interested in sustainable, balanced, and inclusive development of the international labor market under conditions of economic globalization.

Keywords: globalization, migration, international migration, brain drain, labor market, international labor market, global labor market, labor resources, human capital, labor transformation.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується поглибленням глобалізаційних процесів, що впливають на формування та функціонування міжнародного ринку праці. Інтенсифікація міжнародної економічної інтеграції, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій,

зростання мобільності людських ресурсів і трансформація структури зайнятості спричиняють активізацію міжнародної трудової міграції. Міжнародний ринок праці поступово набуває ознак глобального ринку, де відбувається перерозподіл трудових ресурсів між країнами та регіонами. Міграційні процеси впливають на

структуру зайнятості, рівень безробіття, демографію та формування людського капіталу. Водночас посилення міграційної мобільності супроводжується відтоком висококваліфікованих кадрів і посиленням конкуренції за людські ресурси. Особливо актуально це для країн із трансформаційною економікою, зокрема України, де трудова міграція є ключовим фактором трансформації національного ринку праці. Наукове осмислення тенденцій міжнародного ринку праці важливе для розвитку економічної науки та формування ефективної державної політики у сфері регулювання міграції та управління людськими ресурсами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку міжнародного ринку праці та міжнародної трудової міграції широко досліджується у працях зарубіжних і вітчизняних учених. Теоретичні основи функціонування світового ринку праці, закономірності міжнародної мобільності робочої сили та вплив глобалізаційних процесів на міграційні потоки розкрито у працях таких зарубіжних дослідників, як Адам Сміт, Девід Рікардо, Карл Маркс, Джон Мейнард Кейнс, Мілтон Фрідман, Гері Беккер, Дуглас Массей, Джордж Борхас та Саскія Сассен та ін. Значний внесок у дослідження міжнародної трудової міграції, її економічних наслідків і ролі людського капіталу у глобальній економіці зробили також експерти міжнародних організацій, зокрема Міжнародної організації праці, Світового банку та Міжнародної організації з міграції. Серед українських учених питання формування та розвитку міжнародного ринку праці, міграційних процесів і трансформації трудових ресурсів досліджували Белінська Г., Вишневська А.М., Воронко О.С., Дияк Ю., Добош В.Д., Заволока Ю.М., Івко А.В., Петренко К.В., Сідненко М.В. Белінська Г., Вишневська А.М., Воронко О.С., Дияк Ю., Добош В.Д., Заволока Ю.М., Івко А.В., Петренко К.В., Сідненко М.В. та інші науковці. У їхніх роботах висвітлено особливості міжнародної трудової міграції, проблеми «відтоку мізків», а також вплив міграційних процесів на соціально-економічний розвиток держав. Разом із тим сучасні трансформаційні процеси у світовій економіці, посилення глобалізації та нові форми мобільності людських ресурсів зумовлюють необхідність подальшого дослідження міграційних проявів розвитку міжнародного ринку праці [2–6].

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей розвитку міжнародного ринку праці в умовах глобалізації та визначення основних міграційних проявів, що формують сучасну структуру глобального ринку праці.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань: розкрити сутність та особливості формування міжнародного ринку праці в умовах глобалізації; проаналізувати основні тенденції розвитку міжнародної трудової міграції; визначити роль інтелектуальної міграції у трансформації глобального ринку праці; дослідити вплив міграційних процесів на формування та перерозподіл людських ресурсів у світовій економіці; окреслити перспективи розвитку міжнародного ринку праці в умовах глобалізаційних трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний розвиток світової економіки характеризується поглибленням процесів глобалізації, які охоплю-

ють економічну, соціальну, політичну та інформаційну сфери суспільного життя. Одним із ключових проявів глобалізаційних трансформацій є формування та розвиток міжнародного ринку праці, що виступає складовою глобальної економічної системи. Активізація міжнародної мобільності трудових ресурсів, зростання масштабів трудової міграції та посилення взаємозалежності національних економік сприяють інтеграції національних ринків праці у єдиний глобальний простір. У таких умовах дослідження теоретичних засад формування міжнародного ринку праці набуває особливої актуальності.

Міжнародний ринок праці є складною соціально-економічною системою, що формується в результаті взаємодії попиту і пропозиції робочої сили на міжнародному рівні. Його функціонування пов'язане з переміщенням трудових ресурсів між країнами, що зумовлено економічними, соціальними, демографічними та політичними чинниками.

У науковій літературі міжнародний ринок праці розглядається як сукупність економічних відносин між суб'єктами господарювання різних країн щодо формування, розподілу та використання трудових ресурсів у глобальному економічному просторі. Основними учасниками таких відносин виступають працівники, роботодавці, держави та міжнародні організації. Економічна природа міжнародного ринку праці полягає у перерозподілі трудових ресурсів між країнами відповідно до потреб світової економіки. У межах цього процесу відбувається формування міжнародного попиту на робочу силу, визначаються рівні оплати праці, умови зайнятості та професійна структура робочої сили. Важливою особливістю міжнародного ринку праці є його тісний взаємозв'язок із національними ринками праці, які виступають базою формування міжнародних міграційних потоків.

Формування міжнародного ринку праці відбувається під впливом різноманітних факторів, серед яких ключове значення мають нерівномірність економічного розвитку країн, відмінності у рівнях доходів населення, демографічні процеси, а також технологічні зміни. Саме ці фактори стимулюють переміщення робочої сили з країн із надлишковими трудовими ресурсами до держав із високим попитом на робочу силу.

Глобалізація виступає одним із найважливіших чинників трансформації світового ринку праці. Вона сприяє посиленню економічної інтеграції, розвитку міжнародної торгівлі, інвестиційних потоків та транснаціональної діяльності корпорацій. У результаті цих процесів відбувається формування єдиного економічного простору, у межах якого трудові ресурси стають більш мобільними.

Значний вплив на розвиток міжнародного ринку праці має науково-технічний прогрес та цифровізація економіки. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології створюють нові можливості для дистанційної зайнятості, аутсорсингу та міжнародної кооперації праці. У результаті цього змінюється характер зайнятості, зростає роль висококваліфікованих фахівців та інтелектуальної праці [1].

Глобалізація також сприяє зростанню конкуренції за людські ресурси між країнами. Розвинені держави активно залучають висококваліфікованих спеціалістів, створюючи сприятливі умови для їхньої професій-

ної діяльності. Це, у свою чергу, призводить до посилення процесів інтелектуальної міграції та так званого «відтоку мізків» з країн, що розвиваються або мають трансформаційну економіку.

Водночас глобалізація формує нові виклики для національних ринків праці. Зокрема, посилюється нерівність у доступі до робочих місць, виникають структурні дисбаланси у професійній структурі зайнятості, а також зростає потреба у постійному підвищенні кваліфікації працівників. У таких умовах державна політика у сфері зайнятості та міграції повинна враховувати нові тенденції розвитку глобального ринку праці.

Одним із ключових проявів функціонування міжнародного ринку праці є міжнародна трудова міграція, яка виступає механізмом перерозподілу трудових ресурсів між країнами. Міграційні процеси забезпечують задоволення попиту на робочу силу в країнах із дефіцитом трудових ресурсів та водночас сприяють зменшенню безробіття у країнах із надлишковою робочою силою.

Міжнародна трудова міграція може набувати різних форм, серед яких виділяють тимчасову, сезонну, постійну та інтелектуальну міграцію. Особливого значення у сучасних умовах набуває міграція висококваліфікованих спеціалістів, що пов'язано зі зростанням ролі знань та інновацій у розвитку світової економіки.

Значний вплив на формування міграційних потоків мають економічні фактори, зокрема різниця у рівнях оплати праці, можливості працевлаштування та рівень соціального забезпечення у різних країнах. Водночас важливу роль відіграють і неекономічні чинники, такі як політична стабільність, рівень безпеки, освітні можливості та якість життя.

У результаті активізації міжнародної трудової міграції формується глобальний ринок праці, який характеризується високою мобільністю людських ресурсів, зростанням конкуренції між працівниками та роботодавцями, а також посиленням ролі міжнародних організацій у регулюванні міграційних процесів.

У сучасних умовах ключовим фактором економічного розвитку виступає людський капітал, який охоплює знання, професійні навички, досвід та інтелектуальний потенціал працівників. Саме людський капітал визначає конкурентоспроможність національних економік та їхню здатність інтегруватися у глобальний економічний простір.

У процесі формування міжнародного ринку праці відбувається активний перерозподіл людського капіталу між країнами. Держави з високим рівнем економічного розвитку зацікавлені у залученні кваліфікованих фахівців, оскільки це сприяє розвитку інновацій, підвищенню продуктивності праці та економічному зростанню.

Водночас для країн-донорів трудових ресурсів масова трудова міграція може мати як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, вона сприяє зменшенню безробіття, забезпечує надходження грошових переказів мігрантів та підвищує рівень життя населення. З іншого боку, відтік висококваліфікованих спеціалістів може призводити до втрати інтелектуального потенціалу та зниження темпів економічного розвитку.

У таких умовах важливого значення набуває ефективна політика управління людськими ресурсами та трудоресурсним забезпеченням. Вона повинна бути

спрямована на розвиток людського капіталу, підвищення якості освіти, створення умов для професійної реалізації громадян та формування конкурентоспроможного національного ринку праці.

Розвиток міжнародного ринку праці в умовах глобалізації безпосередньо пов'язаний із активізацією міграційних процесів. Міжнародна трудова міграція виступає одним із ключових механізмів перерозподілу трудових ресурсів між країнами та регіонами світу. Посилення економічної інтеграції, нерівномірність економічного розвитку держав, демографічні дисбаланси, а також розвиток технологій і транспорту сприяють підвищенню мобільності людських ресурсів. У результаті цього міжнародна міграція набуває дедалі більшого значення для формування глобального ринку праці та визначення його структурних характеристик [5].

Сучасна міжнародна трудова міграція характеризується значним масштабом і різноманітністю форм. У глобальному економічному просторі відбувається активний рух робочої сили, що зумовлений як економічними, так і соціально-політичними факторами. Серед основних тенденцій розвитку міжнародної трудової міграції можна виокремити такі: зростання масштабів міжнародної мобільності населення, що пов'язано з відкритістю економік та розвитком міжнародного співробітництва; диверсифікація форм міграції, включаючи тимчасову, сезонну, постійну та маятникову міграцію; підвищення ролі висококваліфікованих працівників у структурі міграційних потоків; фемінізація трудової міграції, що проявляється у зростанні частки жінок серед трудових мігрантів; зростання ролі освітньої та професійної мобільності у міжнародному переміщенні людських ресурсів [2].

Найбільш поширеними формами міжнародної трудової міграції є: тимчасова трудова міграція; сезонна міграція; постійна міграція; інтелектуальна міграція. Такі форми міграції забезпечують гнучкість міжнародного ринку праці та сприяють більш ефективному використанню трудових ресурсів на глобальному рівні.

Однією з найбільш значущих сучасних тенденцій міжнародної трудової міграції є інтелектуальна міграція, що передбачає переміщення висококваліфікованих фахівців, науковців, інженерів та спеціалістів інноваційних галузей економіки.

У глобальній економіці знання та інновації стають ключовими факторами економічного розвитку. Саме тому розвинені країни активно залучають висококваліфіковані кадри з інших держав, створюючи сприятливі умови для їх професійної діяльності та кар'єрного зростання.

Однак така тенденція призводить до явища, відомого як «відтік мізків», яке полягає у масовому виїзді кваліфікованих спеціалістів із країн, що розвиваються або мають трансформаційну економіку. Для країн-донорів це може мати негативні наслідки, зокрема: зниження наукового та інноваційного потенціалу; втрату висококваліфікованих кадрів; уповільнення економічного розвитку [7].

Водночас інтелектуальна міграція може мати і позитивні ефекти. Серед них: формування міжнародних професійних мереж; передача знань та технологій; надходження фінансових переказів від мігрантів.

Сучасні міграційні потоки мають чітко виражену географічну структуру. Основними центрами тяжіння

трудовах мігрантів виступають економічно розвинені регіони світу, де спостерігається високий попит на робочу силу.

Найбільшими центрами притоку мігрантів є: Північна Америка; Європейський регіон; країни Перської затоки; Австралія та Нова Зеландія.

Водночас основними регіонами походження трудових мігрантів залишаються країни Азії, Африки, Латинської Америки та Східної Європи [3].

У таблиці 1 наведено динаміку міжнародної міграції за регіонами світу, що дозволяє оцінити ключові тенденції розвитку глобального ринку праці.

Загальна кількість мігрантів зросла з 215 млн. у 2010 році до 294 млн. у 2023 році, що становить приріст 36,7%, свідчаючи про посилення міжнародної трудової мобільності. Регіональний аналіз показує різні темпи приросту: найвищий відносний приріст у Латинській Америці (87,5%), значний абсолютний і відносний приріст у Азії (+29 млн, ~47%) та Африці (+9 млн, ~47%), помірні темпи у Європі (28,6%) та Північній Америці (22%). У 2023 році чисельність мігрантів у Європі та Азії майже зрівнялася (~90 млн), а Австралія та Океанія, маючи найменшу базу, демонструє високі темпи зростання (42,9%). Дані свідчать про глобалізацію міграційних процесів із збереженням регіональної асиметрії, що підкреслює важливість ефективної міжнародної міграційної політики та регулювання світового ринку праці. У сучасних умовах значний вплив на розвиток міжнародного ринку праці має цифровізація економіки. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, інтернет-платформ та дистанційної зайнятості створює нові можливості для міжнародної мобільності працівників. Зокрема, поширюються такі форми зайнятості: дистанційна робота (remote work); глобальний фриланс; онлайн-аутсорсинг; цифрове підприємництво.

Завдяки цим процесам працівники можуть виконувати професійні обов'язки для іноземних роботодавців, не змінюючи країну проживання. Це призводить до формування віртуального сегмента міжнародного ринку праці, де конкуренція за робочі місця відбувається на глобальному рівні.

Важливу роль у формуванні міжнародної мобільності трудових ресурсів відіграють також транснаціональні корпорації. Такі компанії створюють міжнародні виробничі та управлінські структури, що передбачають переміщення працівників між різними країнами. У результаті цього формується глобальна

система зайнятості, у межах якої працівники можуть працювати в різних філіях однієї корпорації.

Міжнародна трудова міграція є одним із ключових чинників трансформації сучасного міжнародного ринку праці. У процесі глобалізації економіки мобільність робочої сили значно зростає, що сприяє перерозподілу людських ресурсів між країнами та регіонами світу. Переміщення працівників за межі національних економік формує нові тенденції у структурі зайнятості, змінює характер попиту на робочу силу та впливає на формування глобального людського капіталу.

Міграційні процеси відіграють важливу роль у забезпеченні збалансованості міжнародного ринку праці, оскільки вони дозволяють компенсувати нестачу трудових ресурсів у країнах із демографічним спадом та водночас створюють можливості працевлаштування для населення країн із надлишковою робочою силою. У результаті цього відбувається інтеграція національних ринків праці у глобальну систему зайнятості.

Економічні наслідки міжнародної трудової міграції мають подвійний характер і по-різному проявляються у країнах походження та країнах призначення мігрантів.

Для країн-донорів (тих, звідки виїжджають працівники) трудова міграція може мати як позитивні, так і негативні ефекти. З одного боку, вона сприяє зниженню рівня безробіття, забезпечує надходження грошових переказів від мігрантів, які підтримують національну економіку та підвищують рівень добробуту домогосподарств. Також мігранти можуть приносити нові знання, досвід і професійні навички після повернення на батьківщину.

З іншого боку, значні масштаби трудової міграції можуть призводити до дефіциту кваліфікованих кадрів, зниження інноваційного потенціалу та уповільнення економічного розвитку. Особливо це стосується інтелектуальної міграції, коли країни втрачають висококваліфікованих фахівців.

Для країн-реципієнтів трудова міграція виступає важливим джерелом поповнення трудових ресурсів. Вона дозволяє задовольнити попит на робочу силу у певних секторах економіки, сприяє економічному зростанню та розвитку окремих галузей. Водночас значні міграційні потоки можуть створювати додаткове навантаження на соціальну інфраструктуру та викликати соціально-економічні дисбаланси на ринку праці [6].

Активізація міжнародної трудової міграції спричиняє суттєві зміни у структурі зайнятості та попиту на

Таблиця 1.

Динаміка кількості міжнародних мігрантів у світі за регіонами

Регіон світу	2010 р., млн. осіб	2015 р., млн. осіб	2020 р., млн. осіб	2023 р., млн. осіб	Абсолютне відхилення (2023–2010), млн осіб	Відносне відхилення (2023 vs 2010), %
Європа	70	75	87	90	20	28,6
Азія	61	75	86	90	29	47,5
Північна Америка	50	54	59	61	11	22,0
Африка	19	21	25	28	9	47,4
Латинська Америка	8	9	11	15	7	87,5
Австралія та Океанія	7	8	9	10	3	42,9
Світ загалом	215	242	277	294	79	36,7

Джерело: складено авторами на основі даних [10; 11]

людські ресурси. У глобальній економіці спостерігається підвищення попиту на висококваліфікованих працівників, особливо у сферах інформаційних технологій, науки, медицини, інженерії та фінансового сектору.

Одночасно з цим у багатьох країнах зберігається значний попит на низькокваліфіковану робочу силу, зокрема у будівництві, сільському господарстві, сфері послуг та догляду за населенням. Така диференціація попиту на робочу силу сприяє формуванню сегментованого міжнародного ринку праці, де різні категорії працівників займають різні позиції залежно від рівня освіти та професійних навичок.

Крім того, міграційні процеси сприяють появі нових форм зайнятості, пов'язаних із цифровізацією економіки та розвитком дистанційної роботи. Це створює можливості для міжнародної співпраці у сфері праці без фізичного переміщення працівників.

У сучасних умовах важливу роль у регулюванні міжнародної трудової міграції відіграють міжнародні організації. Їх діяльність спрямована на формування ефективної системи управління міграційними потоками, захист прав трудових мігрантів та забезпечення стабільності міжнародного ринку праці.

Серед основних напрямів діяльності міжнародних організацій у сфері міграційної політики можна виділити: розробку міжнародних стандартів у сфері праці та зайнятості; координацію міграційної політики між державами; проведення досліджень та аналітичних оцінок міграційних процесів; сприяння захисту соціально-економічних прав трудових мігрантів.

Міжнародні організації також відіграють важливу роль у формуванні міжнародних програм підтримки трудових мігрантів та розвитку людського капіталу. Завдяки їх діяльності створюються механізми більш ефективного управління глобальними міграційними потоками.

Міжнародна трудова міграція значною мірою впливає на розвиток глобального людського капіталу. Переміщення працівників між країнами сприяє поширенню знань, технологій та професійного досвіду.

У результаті цього формується глобальна мережа людського капіталу, де знання та інновації поширюються між різними регіонами світу. Міграція сприяє підвищенню кваліфікації працівників, розширенню їх професійних можливостей та розвитку міжкультурної взаємодії.

Водночас нерівномірний розподіл людського капіталу між країнами може посилювати економічні дисбаланси у світовій економіці. Розвинені країни отримують додаткові переваги завдяки залученню висококваліфікованих спеціалістів, тоді як країни, що

розвиваються, можуть втрачати значну частину свого інтелектуального потенціалу (табл. 2).

Міжнародний ринок праці є динамічною системою, розвиток якої тісно пов'язаний із глобалізаційними процесами. У сучасних умовах економічної інтеграції, технологічного прогресу та зростання мобільності трудових ресурсів ринок праці зазнає суттєвої трансформації. Водночас, активізація міжнародної трудової міграції створює нові виклики та відкриває перспективи для формування більш ефективної глобальної системи зайнятості.

Одним із головних викликів міжнародного ринку праці є нерівномірність розподілу трудових ресурсів між країнами та регіонами світу. У низці країн спостерігається нестача кваліфікованих працівників, що обмежує економічне зростання та розвиток інноваційних галузей. Водночас інші держави мають надлишок робочої сили, що призводить до високого рівня безробіття та соціально-економічної нестабільності.

Цей дисбаланс впливає на структуру міжнародної трудової міграції. Країни з дефіцитом кадрів стають центрами притоку працівників, а країни з надлишковою робочою силою – основними донорами трудових ресурсів. Така нерівномірність потребує розробки ефективних механізмів регулювання мобільності працівників та міжнародної координації політики зайнятості.

Глобалізація економіки сприяє зростанню попиту на висококваліфікованих працівників, зокрема у сфері інформаційних технологій, науки, медицини, інженерії та фінансів. Розвинені країни активно залучають спеціалістів із інших держав, пропонуючи конкурентні умови праці та соціальні гарантії.

У результаті цього формується сильна конкуренція за інтелектуальний капітал. Країни-донори ризикують втратити цінних фахівців, що може призвести до уповільнення економічного розвитку та зниження інноваційного потенціалу. Водночас країни-реципієнти отримують переваги у вигляді залучення професійно підготовлених кадрів, які сприяють розвитку інноваційних секторів економіки та підвищенню конкурентоспроможності на світовому ринку [4].

У довгостроковій перспективі міжнародний ринок праці має тенденцію до інтеграції та уніфікації завдяки розвитку цифрових технологій, глобальних мереж зайнятості та зростанню мобільності трудових ресурсів. Серед ключових тенденцій – розвиток цифрового сегмента ринку праці з можливістю дистанційної роботи для іноземних роботодавців, формування міжнародних професійних мереж для обміну знаннями без фізичного переміщення, створення глобальних стандартів праці для захисту прав мігрантів та активна

Таблиця 2

Економічні наслідки міжнародної трудової міграції для різних груп країн

Показник	Країни-донори	Країни-реципієнти
Рівень зайнятості	Зниження безробіття через виїзд робочої сили	Збільшення зайнятості у секторах із дефіцитом кадрів
Грошові потоки	Надходження грошових переказів від мігрантів	Відтік частини доходів у вигляді переказів
Людський капітал	Можливий відтік кваліфікованих кадрів	Залучення висококваліфікованих спеціалістів
Економічне зростання	Підтримка споживчого попиту через перекази	Зростання виробництва та продуктивності праці
Соціально-економічні наслідки	Демографічні та кадрові дисбаланси	Культурна інтеграція та соціальна адаптація мігрантів

Джерело: узагальнено авторами на основі даних [8; 9]

участь транснаціональних корпорацій у мобільності робочої сили.

Для зменшення дисбалансів і забезпечення стабільного розвитку ринку праці важлива координація політики країн-донорів і країн-реципієнтів, розробка міжнародних стандартів захисту прав мігрантів, стимулювання повернення кваліфікованих працівників до країн походження та розвиток систем професійної підготовки і перекваліфікації. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності міжнародного ринку праці та формуванню більш стійкої глобальної економіки.

Висновки. Дослідження міжнародного ринку праці в умовах глобалізації показує, що він є динамічною системою, що формується під впливом технологічного прогресу, глобалізаційних процесів і мобільності трудових ресурсів. Міжнародна трудова міграція сприяє перерозподілу людських ресурсів, трансформації структури зайнятості та зростанню попиту на висококваліфікованих працівників. Важливу роль у регулюванні цих процесів відіграють міжнародні організації,

які формують стандарти праці та механізми захисту прав мігрантів.

Основні тенденції розвитку ринку праці: зростання мобільності трудових ресурсів і глобальної мережі зайнятості; посилення конкуренції за висококваліфіковані кадри; диференціація попиту на робочу силу між країнами та секторами; розвиток цифрового сегмента ринку праці та дистанційної роботи; значення міграційних процесів у трансформації трудових ресурсів. Міграція сприяє поширенню знань, формує економічні зв'язки між країнами-донором і країнами-реципієнтами, водночас створюючи виклики, пов'язані з дисбалансом кадрів і «відтоком мізків».

Подальші дослідження можуть зосереджуватися на впливі цифровізації та автоматизації на міжнародну мобільність, прогнозуванні трудових потоків і дефіциту кваліфікованих кадрів, розробці моделей управління людським капіталом та міжнародної міграційної політики. Міжнародна трудова міграція є ключовим чинником розвитку глобального ринку праці та формування конкурентоспроможного людського капіталу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Верительник С.М., Мацука В.М., Слетенко В.В., Набокова В.В. Внутрішня міграція та цифрова трансформація: нові виклики державного управління в Україні. *Проблеми економіки*. 2025. № 4. С. 49–57. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-4-49-57> (дата звернення: 27.03.2026).
2. Вишнеvsка А. М., Петренко К. В. Вплив глобалізації на міграційні процеси у світі та Європі. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2022. Вип. 23. С. 34–39. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.23.2022.264626> (дата звернення: 27.03.2026).
3. Воронко О. С. Вплив глобалізації на міжнародну міграцію робочої сили. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic Sciences*. 2023. Вип. 73. С. 69–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-73-10> (дата звернення: 27.03.2026).
4. Дияк Ю., Белінська Г. Особливості процесів міжнародної міграції в умовах глобалізації світової економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-20> (дата звернення: 27.03.2026).
5. Добош В.Д. Взаємозв'язок глобалізації та транспортування. *Сучасні тенденції розвитку економіки і культури в Україні та світі*. 2023. Вип. 1(1).
6. Заволока Ю. М., Сідненко М. В., Івко А. В. Міграційні процеси у контексті глобалізації світової економіки. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/78.pdf (дата звернення: 27.03.2026).
7. Мацука В. Основні тенденції міграції українців за кордон через війну. *Закордонне українство: від дослідження історії до прогнозу розвитку*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 26 квітня 2024 р.). К.: ТОВ «Геопринт». 2024. С. 290–292. URL: <https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/05/zakordonne-ukrayinstvo.pdf> (дата звернення: 27.03.2026).
8. Aideznousaaid. 2024. How is Europe responding to the Migration Crisis? URL: <https://surl.li/zgzphz> (дата звернення: 27.03.2026).
9. Brain Drain Unlimited. 2026. Immigration impact stories & updates URL: <https://surl.li/gwgsbw> (дата звернення: 27.03.2026).
10. International Labour Organization (ILO). Global Estimates on International Migrant Workers. Geneva: ILO. URL: <https://surl.li/jrbaxf> (дата звернення: 27.03.2026).
11. OECD. 2024. International Migration Outlook 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/international-migration-outlook-2024_50b0353e-en.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 27.03.2026).

REFERENCES

1. Vertyelnyk S.M., Matsuka V.M., Yeletenko V.V., Nabokova V.V. (2025) Vnutrishnia mihratsiia ta tsyfrova transformatsiia: novi vyklyky derzhavnoho upravlinnia v Ukraini [Internal Migration and Digital Transformation: New Challenges for Public Administration in Ukraine]. *Problemy ekonomiky*, vol. 4, pp. 49–57. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-4-49-57> (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
2. Vyshnevskaya A.M., Petrenko K.V. (2022). Vplyv hlobalizatsii na mihratsiini protsesy u sviti ta Yevropi [Globalization has had a profound impact on migration processes both worldwide and in Europe]. *Ekonomichniy visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy "Kyivskiy politekhnichnyi instytut"*, vol. 23, pp. 34–39. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.23.2022.264626> (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
3. Voronko O.S., (2023). Vplyv hlobalizatsii na mizhnarodnu mihratsiiu robochoi syly [The Impact of Globalization on International Labor Migration]. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic Sciences*, vol. 73, pp. 69–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-73-10> (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
4. Dyiak Yu., Belinska H., (2023). Osoblyvosti protsesiv mizhnarodnoi mihratsii v umovakh hlobalizatsii svitovoi ekonomiky [Features of International Migration Processes in the Context of Globalization of the World Economy]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-20> (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
5. Dobosh V.D., (2023) Vzaiemozviazok hlobalizatsii ta transportuvannia [The relationship between globalization and transportation]. *Suchasni tendentsii rozvytku ekonomiky i kultury v Ukraini ta sviti*, vol. 1(1).

6. Zavaloka Yu.M., Sidnenko M.V., Ivko A.V. (2020). Mihratsiyni protsesy u konteksti hlobalizatsii svitovoi ekonomiky [Migration processes in the context of globalization of the world economy]. *Efektivna ekonomika*, vol. 4. Available at: http://economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/78.pdf (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
7. Matsuka V., (2024). Osnovni tendentsii mihratsii ukrayintsiv za kordon cherez viinu [Main trends in the migration of Ukrainians abroad due to the war]. *Zakordonne ukrainstvo: vid doslidzhennia istorii do prohnozu rozvytku: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (Kyiv, 26 kvitnia 2024 r.). K.: TOV "Heoprynt", pp. 290–292. Available at: <https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/05/zakordonne-ukrayinstvo.pdf> (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
8. Aideznousaaid. 2024. How is Europe responding to the Migration Crisis? Available at: <https://surl.li/zgzphz> (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
9. Brain Drain Unlimited. 2026. Immigration impact stories & updates. Available at: <https://surl.li/gwgsbw> (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
10. International Labour Organization (ILO). Global Estimates on International Migrant Workers. Geneva: ILO. Available at: <https://surl.li/jrbaxf> (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)
11. OECD. 2024. International Migration Outlook 2024. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/international-migration-outlook-2024_50b0353e-en.html?utm_source=chatgpt.com (accessed March 27, 2026). (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 30.03.2026

Дата прийняття статті: 20.04.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026